

AMATASUN DESIRA

Gure gizartean nagusi den amatasun- eta hazkuntza-eredua esklabotza da emakumearentzat, eta sufrimendua eragiten die amari eta haurrari. Ezagutzaren hainbat arlotatik ere frogatu da eredu horrek giza haurraren soziabilitatea blokeatzen duela, eta gure gizartean nagusi diren indarkeria eta oldarkortasuna sortzen dituela. Hala ere, jakin behar dugu esklabotza, sufrimendua eta indarkeria amatasuna garatzen den ikusezintasun- eta prekaritate-baldintza sozialen eta indarkeria obstetrikiko eta perinatal normalizatuen ondorioz gertatzen direla.

Ez dira, beraz, per se amatasunaren ondorio saihestezinak. Amatasuna, amaren nahiak bultzatuta, emakume baten bizitzaren etapa atsegin eta pozgarria izan beharko luke. Gainera, maitasunez ama izateak amaren ordena sinbolikoa sortzen du, gizarte baketsu eta kooperatiboen ernamuina delarik. Manifestu honen bidez, proposamen batzuk egiten ditugu amatasunaren aitorten indibidual eta sozial aitordadin

. Amaren desira emakumeen gorputzetik indar handiz sortzen den pulstio fisiko eta psikikoa da, giza bizitza baten haurdunaldia bultzatzera bideratuta dagoelako. Plazer eta ongizate handia sortzen du, emakumearen sexualitatearen hedapena delako.

Amaren desira erabateko identifikazioa da gizakiaren ongizatearekin; haren ezaugarriak atsegintasuna eta dohaina dira, sortzen denean gure gizartean nagusitzen diren lehiakortasun- eta botere-harremanak kutsatu gabe daudelako. Erditzen den emakumearengan ez dago menderatzeko borondatearen izpirik, bizitza berriak atsegin izan dezan eta haren zaintza nahia besterik ez dago, haurraren ongizatearekin erabat identifikatuta.

Gizakia amarekin maiteminduta jaiotzen da, eta bere gorputza mundu honetan egoteko leku egokitzat hartzen du. Bere psikismoa haurdunaldian eratu da, amaren psikismoarekin interakzioan, amaren desioaz blaituta, eta horrela maitatzeko eta enpatizatzeke gaitasuna sortzen da, bizitza osorako lagun izango duguna.

Izan ere, amatasunak enpatizatzeke gaitasuna transmititzen du, lehen mailako funtzio soziala du, eta umekia sabelean hazten doan heinean, bere soziabilitatea ere hazten doa.

Organismo bizidun bakar bat ere ez dago diseinatuta isolatuta bizitzeko eta, gure kasuan, enpatizatzeke gaitasunak egiten gaitu izaki humanoak gizartekoi, bata bestearekin konektatuz, ekosistema guztiak eta izaki bizidun guztiak kateatzeko Biosferaren arauari jarraituz. Elkarren mendekoak gara, eta gure autoerregulazioa beste pertsonekin dugun loturaren araberakoa da.

Zibilizazio patriarkala amaren funtzioaren alderdi garrantzitsuak kentzean oinarritzen da, hain zuzen ere giza enpatiaren eta soziabilitatearen garapena blokeatzeko helburuarekin, ezaugarri horiek lehia-harremanak, fratrizidioa eta gerrak oztokatzen baitituzte. Gainera, gaur egun, erreakzio patriarkal bortitz bati egin behar diogu aurre, emakumea bera errudun bihurtzen saiatzen dena, bereziki amei eraginez.

Mendeetan zehar, emakumearen aurkako errepresioa gauzatu da, haren desioak ezabatzeko eta pulstioen barne-deskonexioa eragiteko, haren sexu eta ugalketa funtzioak aldatuz. Ondorioz, giza ugalketa ama faltarekin egiten da, gaur egun mundu osoan hedatu dena, gizaki guztiok daramagun gabezia eta korazazioa herrestatuz.

Gure munduan ezinegona, nahasmena, sinesmen fratrizidak, sumindura eta mendeku nahia dira nagusi. Gizakiok korazamendu psikosomatiko handiarekin hazten gara, menderatze-harremanetara, lehiakortasunera eta fratrizidiora egokituta. Neurri politiko asko amorrutik hartzen dira. Agian esanguratsua da gaztelerazko "despecho" hitza (euskarazko hisia) bularra kentzetik etortzea, titi-kentze goiztiarretik.

Patriarkatuak fratrizidioa, sexuen arteko gerra, belaunaldien arteko gerra, kapitalaren eta lanaren arteko gerra eta naturaren suntsipena sustatu ditu, amaren funtzioaren funtsezko alderdi asko ezabatu ditu, baina ezin izan ditu ezabatu gure gorputzetatik sortzen den amaren nahia, ezta desira horrek transmititzen duen maitatzeko gaitasuna ere.

Horregatik, gure kulturen eta gure gizarte-harremanetan ezinegona nagusi bada ere, gizakiaren barruan bizirik dirau gizarte solidario eta kooperatibo baten berreskurapenaren eta berreraikuntzaren ernamuinak. Amaren maitasunaren txinpartak dira, adibidez, gure haurtzaroko une zoriontsuak gogoratzen ditugunean sentitzen ditugunak. Harmonia, partekatze, atsegin, dohain- nahia amaren desioaren ezaugarriak dira, eta amaren ordena sinbolikoa osatzen dute, batzuetan pertsona bakoitzaren barruan sentitzen eta aitortzen duguna. Nahiz eta gure munduan zirkunstantzia jakin batzuetan bakarrik ireki dakioken bidea amaren ordena sinbolikoari, guztiok dugu amaren desioaren nolakotasunak existitzen direlako esperientzia eta konstantzia, errealitate bat dira, eta garatzeko gai dira.

Amatasunaz jabetzeak ez du esan nahi errudun sentitu behar dugunik, guztiok izan baikara ama jaio eta hazi garen kulturen. Gure helburua amatasuna zer den, gizarteak nola eragozten duen eta horrek etorkizuneko amentzat balio dezan borrokatzea da.

Hainbat emakume eta gizon taldek eta hainbat elkartek urteak daramatzagu indarrean dagoen amatasunaren nozioari eta ereduari buruzko arreta pizten, gure gizartearen ezinegona eragin baitu. Izan ere, 2006ko urrian, amatasuna berreskuratzeko beharrari buruzko manifestu bat argitaratu zen, eta horri lotzen gatazka adierazpen honen osagarri².

AMATASUNAREN EGUNGO EREDU NAGUSIA

Gure gizartearen eta gure kulturen badago amatasunaren nozio eta eredu bat, benetako amatasuna ordezkatu duena. Iritsi da une bat uste duguna beharrezkoa eta premiazkoa dela gauzen egoera hori aldatu eta benetako amatasuna berreskuratzeko. Manifestu honetan, egungo egoeraren azalpen laburra ematen dugu, baita aldaketa horretarako deia egiteko arrazoi nagusiak ere.

Gure gizartearen amatasun-eredua aldatzeko hiru alderdi edo arrazoi aipatuko ditugu:

1. Sufrimendua da emakumearentzat eta gizakiarentzat: erditzean, erditu ondorengo unean eta baita kanpo-haurdunaldian ere
2. Giza soziabilitatea blokeatzen du eta emakumearentzako izatezko esklabutza da.
3. Gure gizartearen menderatze- eta fratrizidio-erregimenari eusten dion indarkeria

eragiten du.

Egungo amatasuna egitezko esklabotza da emakumearentzat

Gaur egungo amatasun-eredu nagusia emakumearentzako izatezko esklabotza bat da, hainbat gauzaren ondorioz: bata, emakumea ukatzen duen eta kulturaren itzalean zokoratuta bizirautea behartzen duen ezjakintasun-ozeanoa da; eta, bestea, hura garatzen den txirotasun eta prekarietate-baldintza berberak. Bi gauzak, etxirotasuna eta ezjakintasuna, bata bestearekin berrelikatzen dira dena ikusezin bihurtzen duen normaltasun magma baten pean. Plastikozko titiburuak orokortzea ere normalizatuta dago, ama falta, amatasunaren hustasuna ikusezin bihurtuz. Txupetearen gauzarik txarrena ez da titiburua plastikozkoa izatea, txupetearen atzean falta den gorputza baizik.

Gizarteko sektore atzerakoienek amatasuna emakumearen patu bakartzat jotzen dute oraindik ere. Horrez gain, berdintasunaren feminismoaren zenbait sektoretan diskurtso bat dago, eta ezkerrek eta eskuinak adostasun harrigarria dute, amatasuna esklabotza gisa hartzen baitute. Uste dute amatasuna dela esklabo bihurtzen duena, eta ez amatasuna garatzen den kultura eta gizarte baldintzak berak. Amatasuna aukera pertsonal eta pribatua dela, amatasunaren alde egiten duenak "badaki zer espero duen eta ahal duen moduan moldatzen dadila" argudioa diskurtso patriarkal onenen hipokrisiaren parekoa da. Emakume gehienek ama izatea aukeratzen badute, prekarietatea eta zailtasunak zailtasun, gure pultsio sexualen parte den amaren desioa dagoelako da.

Gaiaren muina puntu honetan dago, beste egia oso garrantzitsu hau onartzean: amatasunaren maitasun, sexu eta emozio-pultsio espezifiko baten errealitatea, gure ahalmen libidinala deskargatzen eta hedatzen duena; emakumeen sexualitatearen parte den amaren desira da. Pultsio organikoa da, psikosomatikoa, karga emozional handia du, eta emakumeen gorputzetik sortzen da, amatasun-prozesuak modu atseginean eta ongizate fisiko eta psikiko handienarekin osatzeko. Autore feminista batzuek diotenez: biologia ez da etsaia, iraultza feministaren iturria baizik, eta ez du zerikusirik sektore jakin batzuetan dagoen biologiaren ikuspegi deterministarekin.

Amaren desira aldiberean esklabutzarekin batera existitzen da. Existitu, ermetu eta amatasunaren garapen fisikoa eragozten duten kontrako baldintza guztiek sistematikoki erreprimitzen dute.

Gaur egungo amatasunaren prekarietatearen alderdi garrantzitsuenetako bat gizarte-ehunik eza da. Amatasuna ez da banakako kontua bakarrik, hari eutsiko dion gizarte eta komunitate-sarea behar da; eta familia nuklearra ez da nahikoa beharrezko oinarrizko sostengua emateko. Familia zabalaren apurkako akaberarekin batera, amatasun iraunkorrerako behar den gizarte-ehuna desagertzen ari da. Gaur egun, baliabide ekonomiko nahikoak dituzten familiek mertzenario lanaren bidez ordezkatzten dute gizarte-ehundura falta, ia beti prekarioa eta baliabide gutxien dituzten emakumeek egina. Ama gehientzat, irtenbide bakarra gehiegizko esfortzu bat egitea da, askotan osasun fisiko eta psikikoaren mugak gainditzen dituena. Gaur egun, amaren eta haurren diada sostengatzen duen gizarte-ehunik eza amaren hurbileko gizarte-

inguruneko aparteko laguntza aktiboarekin baino ez da arintzen, hala nola edoskitzearen aldeko taldeekin eta elkarri laguntzeko beste talde batzuekin.

Beste alderdi garrantzitsu bat amatasuna gertatzen den prekaritate ekonomikoa da. Gure sozietatearen erregimen ekonomikoak ekoizpenaren kostua kontabilizatzen du, baina ez ugalketarena. Kapitalarentzat, ugalketa beti izan da doakoa, gai "pribatuzat" hartzen du, bere gizarte-izaera aitortu gabe, eta emakumeen ahalegin "pribatuari" eta bere gorputzaren esfortzuari dagokiena. Ahalegin horri ekonomikoa gehitu behar diogu: amatasunak kostu ekonomikoa duelako, eta horrek emakumeen gehiegizko esplotazioa eta pobretzea dakarrelako. Egoera hori areagotu egiten da ama izateko eskubiderik eta baliabiderik ez dagoelako. Adibidez, gure herrialdean ez da urtebeteko amatasun-baimen unibertsalik aurreikusten, Europako eta Latinoamerikako beste herrialde batzuetan gertatzen den bezala, eta ez dago ganorazko eskaintza ekonomikorik hazkuntza-urte guztietarako.

Amatasunaren-esklabotzaren ereduari laguntzen dion beste alderdi bat amatasunak dakartzan zainketen ikusezintasuna da: mundu osoarentzat ikusezin bihurtzen da, bizi duen amarentzat izan ezik, eta horrek bakardade sentipen handia eragiten dio. Ikusezintasuna posible da prozesu psikiko, fisiologiko eta sozialei buruzko ezjakintasun orokor eta finkatu bati esker. Zientziak ekarpenak egin arren ere, ezjakintasuna estrategikoki mantentzen da amatasun-prozesuen errepresioa eta emakumearen mendekotasun sozial eta ekonomikoaren egoera ahalbidetzen dituen ikusezintasuna errepikatzeko. Gaur egungo amatasun-eredu azpiratzailea diskriminazioaren eta desberdintasunaren faktore nagusia da emakumearentzat; eta hori kontuan hartu beharko lukete generoen berdintasunaren alde borrokatzen dutenek.

Ezjakintasunak prozesuen continuuma ezabatzen du, etapen kateatzea hautsiz zatikatzen ditu, bizi-ziklo bakoitzaren beharrak ukatuz; premia horiek ikusezinak bezain benetakoak eta saihestezinak dira, eta horrela amen gain geratzen dira ezinbestean.

Ezjakintasun horrek ez ditu aintzat hartzen aurkikuntza zientifiko egundokoak ere, emakumeen esperientzia eta antzinako ezagutza berresten dutenak, eta egungo amatasun-ereduaren ondorio katastrofikoei buruzko froga ukaezinak ematen dituztenak, bai maila indibidualean, bai sozialean.

Ezjakintasuna Obstetriziako eta Pediatriako protokolei aihertzen zaie, protokolo horiek ez baitira eguneratuak izango edo ez baitira ezarriko ezagutzaren hainbat alorretatik emandako informazioaren arabera, adibidez, jaioberrien ikerketa kliniko bera, neurobiologiaren aurkikuntzekin, edo azterketa epidemiologikoekin. Horrela, esku-hartze iatrogenikoa arautzen eta errezetatzen jarraitzen dute, hau da, eragin

kaltegarriak eta metagarriak eragiten dituen amatasun-prozesuen kontrakarrean. Osasun Ministerioaren Erditze Normalari Arreta emateko 2007ko Estrategia ere ez da garatu, eta 2015an berrikusi da. Horrela, sistematikoki eta erakundeen babesarekin, amatasunaren aurkako sabotaje argi eta basatia egiten da. Osasun Ministerioak Erditze Normalak Artatzeko 2007ko Estrategia, 2015an berrikusia, ere ez da garatu. Horrela, sistematikoki eta erakundeen babesarekin, amatasunaren aurkako sabotaje argi eta ankerra egiten da.

Amaren desira jakintsua da. Amatasunezko pultsio sexuak eta emozionalek amaren eta haurraren arteko sinkronia fisiologikoa eta psikikoa eragiten dute; prozesuen continuuma, oreka neuroendokrinoa eta egonkortasun emozionala bermatzen dituzte, diadaren, ama-haurraren gorputzaren eraketari eusten diona.

Jaiotza-inguruko amatasunaren sabotajearen bi alderdi baino ez ditugu aipatuko.

1) Erditzea sexu-prozesu bat da, eta, beraz, gure garunaren antzinako zatiak zuzentzen du, neokortexaren inhibizioa eta erabateko intimitatea eskatzen ditu. Hala ere, ospitaleko amatasunari buruz indarrean dauden protokoloek ez dute erditzea sexu-prozesutzat hartzen, sexualitatearekiko independentea den prozesu fisiologiko gisa baizik; ez dute errespetatzen inhibizio neokortikala, eta modu sistematikoan sabotatzen dute umetokiaren funtzioaren garapena erditze naturalean. Inkongruentzia bat da medikuntza ofizialak ez ezagutzea amatasunaren dimentsio emozionala eta, hala ere, oxitozina sintetikoa erabiltzea erditzeetan. Oxitozina desira sortzen zaigunean sortzen dugun maitasunaren hormona da.

2) Erditzearen ondoren ama haurrarendik bereiztea obstetrikiak jaiotza-inguruko aldiaren egiten duen beste esku-hartze iatrogeniko bat da.

Erditu ondorengune berean, erditu berri den gorputzean hormonen eta pultsioen deskarga bat gertatzen da, ama umetxoarekin sinkronia fisiko eta psikikoan lotuta mantentzen duena, emakumeen eta haurren bizitzako egoera emozional indartsuenetako bat izanik. Une horretan banantze bat gertatzen bada, prozesu hori eten egiten da, eta konpontzen zaila den kalte bat eragiten du. Une kritikoa da, bakarra eta errepikaezina. Arrastoa emakumearen bizitzako 5 oxitozina deskarga altuenak dira; amaren desioaren eklosio handi bat da, umetokiz kanpoko etapen haurdunaldiaren igarotzea eta jarraitutasuna ziurtatzera bideratua. Emozionalki, muturreko zoriontasun eta estasi sentazioa da; fisiologikoki, haurraren erakarpena, karenaren kanporatzea eta

edoskitzearen hasiera sustatzen ditu. Arrastoa zapaltzea, haurra fisikoki bananduz edo amaren estimulazio neokortikala eginez, amatasunaren continuuma oso modu larrian zirkuitulaburtze da, giza gorputzen benetako bortxaketa bat izanik.

Haurra amarengandik bereiztea, antzinako garaietatik, gakoa izan da izan da estrategia patriarkaletan, eta hala izaten jarraitzen du gaur egun ere.

Alokairuko sabelak dira estrategia horren gaindia, arau bidez ezartzen dute haurra eta hura hazi duen ama bereiztea. Umetoki barneko haurdunalditik umetokiz kanporako trantsizioa une kritikoan etetea amaren eta haurraren aurkako krimena da. Izan ere, alokairuko sabelak giza izaeraren aurkako krimen larria dira.

Jaiotza-inguruko aldiaren ondoren, kanporatzea garatzen da, eta, praktikan, galarazi egiten da amarekin batera gorputzez gorputz aritzea.

Jaiotza-inguruko aldiaren ondoren, umetokiz kanpokoa garatzen da, praktikan amarekin batera gorputzez gorputzekoa galeraziz. Egungo baldintzetan, koarentena aldian umearekin oheratzearen aukerara ezinak, eta ondoren, gainean eramatearen praktika ezak, amarenganako gorputzez-gorputzekoa zaildu egiten du aldi horretan.

Gizakiaren lehen eskubidea, oinarrizkoena, desiratua izanik jaiotzea da, egiazkoa den eta present dagoen ama batekin kanpoko haurdunaldi osoan. Egungo sistema patriarkalak ez du amatasun osoa eta gozagarria garatzea ahalbidetzen, baizik eta ama patriarkalak, zurrunik eta beren seme-alabekin loturarik ez dutenak sortzea sustatzen du. Hori lortzeko, amatasunaren balio-galera, gizarte-ehunik eza, babesik eza eta eskubiderik eta baliabiderik eza erabiltzen dira; esate baterako, familiei zuzeneko diru-sarrerarik ez ematea, baimen zabalik gabea eta, oro har, enpleguan eta ez bizitzan oinarritutako sistema bat erabiltzea. Gaur egun, hutsune instituzional bat dago amei laguntzeko politika publikoetan; eta dauden politika urriek haurren banaketa sustatzen eta baieztatzen dute, adibidez zainketen kanporatzearen bidez.

Gaur egungo beste neurri bat, 16 asteko gurasoentzako baimen berdina eta besterenezinak (OMEk proposatzen duen edoskitze eskusiboko 6 hilabeteak ere errespetatzen ez dituztenak), lotsagarriak dira, amatasuna eta aitatasuna simetrikoak eta homologoak izatea nahi dutelako, eta, beraz, ez dituzte kontuan hartzen amek igarotzen dituzten sexu eta ugalketa-prozesuak: haurdunaldia, erditzea, erditze ostea, amagandiko edoskitzea, puerperioa eta haurrarekiko kanporatzea. Amatasuna eta aitatasuna berdintzeak zorigaitzoko ondorioak ditu, hala

nola alokairuko sabelak sustatzea, inposatutako zaintza partekatua – baita bularreko umekin ere –, gurasoen alienazioaren sindrome faltsua, etab.

Hori esanda, aitak amatasunari ematen dion babes oso garrantzitsua da, eta, zorionez, gero eta gizon gehiagok hartzen du parte baterako proiektu honetan engaiatuz, maskulinitate patriarkala zalantzan jarrita. Baina kanpo-haurdunaldia, amagandiko edoskitzearekin lotua, amaren eginkizuna da, eta ez aitarena. Ohiko jarrera matxista aldatzen hasi diren gizonak errespetu handia izan behar dute amaren funtzioarekiko, eta ez dute hura ordeztu behar. Pribilegio maskulinoak galtzeak ama aintzat hartzea dakar, eta ez usurpatzea. Familia-aniztasuna ere kontuan hartu behar da, non beti ez den aitaren figura existitzen, hala nola guraso bakarreko familiak edo lesbianak. Beraz, politika publikoen arretagunea beti ama-haurra diada izan beharko litzateke, oinarrizko unitate gisa. Haurdunaldiaren prozesuak kateatuta daude, eta bakoitza hurrengoa prestatzen ari da. Kaltea metagarria da, prozesuak trabatu egiten dira. Prozesu fisiko eta psikikoen korrontearen kontrako kanpo-haurdunaldiak, giza bizitzaren etapa atsegin eta lasaia izan daitezkeenak, lan nekagarri bihurtzen dira.

Kanpo-haurdunaldian amarekin ez egotea giza-osotasunaren aurkako krimen bat da. Hala eta guztiz ere, ezjakintasunarekin buka dezakeen aurkikuntza zientifikoak sendoak eta itzelezkoak dira.

Neurobiologiak aurreko mendeko 90. Hamarkadan azaldu zuen umearen garapen neurologikoa ez dagoela genetikoki arautua, eta amarekiko gorputzez-gorputzekoaren mendekoa dela. Jaiotzen denean, gizakiaren garuna %25an soilik dago osatua (beste ugaztunek, aldiz, %80a daukatelarik eratua).

Jaiotzaren eta bizitzako lehen urtearen artean umetokiz kanpoko bizitzan garuna %80raino garatzen da; kanpo-haurdunaldia oinarrizko faktore erabakigarria da giza garunaren eraketan(4).

Neurobiologiak (5) egiaztatu du gure helduaroko sistema neurologikoa osatuko duten bide neuronalak aukeren bidez finkatzen direla ("choice" eta ez "arau" itzulpenen batean azaltzen den bezala), erabakitzen dutela zein neuronak iraungo duten eta zeintzuk ez, (kopuru izugarri batekin jaiotzen gara) eta zein sinapsi ezartzen diren eta zeintzuk ez (neurólogo batzuek horregatik "inausketa" aipatzen dute); eta, era berean, aukera horiek (choice) amaren eta haurraren oreka neuroendokrinoaren mendekoak direla, hau da, haien egoera emozionalarena.

Horrela, sare neuralak (sinapsi neuronalen finkapena) umearen egoera emozionalaren arabera moldatzen dira (oreka neuroendokrinoaren mota). Ez da berdina izango haurra amarekin gorputzez-gorputzeko

lasaitasun egoeran badago edo amagandik bananduta alarma eta estrés egoeran, kontsolamendurik aurkitzen ez duten negarraldiekin. Jakina da, adibidez, estresaren hormonek (kortisola eta beste glukokortikoide batzuk) benetazko pozoin gisara jokatzen dutela, neuronak suntsituz eta sinapsiak geldiaraziz, eratzen ari den garunean toxikotasun neurokimiko egoera bat eraginez. Hazkuntza motaren arabera, haurraren sare neuronalak estrés eta alerta egoeretara egokituta finkatuko dira, edo, aitzitik, amodiozko konfiantza giroetara egokituta, non bere maitatzeko gaitasuna garatuko duen. Etengabeko estrés egoeran hazten haurrak koraza psikosomatiko baten jabe izango da, bizitza osoan lagun izango duena, bere maitatzeko eta enpatzizatzeko gaitasunaren hedapena eta garapena geldiaraziz.

2 – Egungo amatasun-ereduak sufrimendua eragiten die amei eta haurrei.

Minez erditzearen madarikazio biblikoa bete egiten da, hasteko, inhibizio neokortikala ez delako errespetatzen, erditzea harreman sexuatzat hartzen ez delako. Nahiz eta hau ez izan gai honi buruzko xehetasunak emateko lekua, erditze patologikoaren, arranja oso mingarriekin, eta emakumeen sexu-errepresioaren arteko erlazioa azaltzen duten datu asko daude (10), erregimen sexual falokratiko batek "de fakto" ezarria, ikusezin bihurtzen eta ezabatzen dituelarik emakumeen sexua eta haien funtzioak.

Ez da hain ezaguna ama eta haurra erditze ostean bereizteak eragiten duen efektu kaltegarria, baina sufrikario deskribaezina da bientzat. Emakumea ekarri berria duen haurrarendik bereiztean estrés egoera bat sortzen da, bien metabolismo basala aldatzen delarik, arrisku egoerak eraginez.

Segidako interferentzia eta disrupzioen ondorioz "Continuumari" eragiten zaizkion aztoramen psikiko eta fisikoak sufrimenduzkoak izaten dira, bai amarengan nola umearengan ere. Sufrimendu fisikoa, eta batez ere psikikoa, amatasuna bezain ikustezina. Bizitza osorako zauri sakonak uzten dituen sufrimendua.

Gorputzaren eta giza arimaren maitatzeko gaitasuna, zeinaren mende baitago gure ongizatea, umetoki barruko eta kanpoko haurdunaldian sortzen den bizitza osorako dohaina da. Amatasun desioaren errepresioak eta egungo amatasun ereduak gizakume guztion maitatzeko gaitasun eta elkarkotasuna kaltetzen ditu.

Desiratua izanda jaiotzeko eta ama gogo-gogokoa izateko eskubidea giza arimatik ateratzen den oihurik sakonena da. Kulturaren ondoezaren aldarri isil eta ikusezina da, gizartearen gogo-ondoez guztiarena, benetako ama sasi-ama patriarkal batez ordezkatu duena. Giza-izateari legokiokeen existentzia gozagarri bate ez izatearen intziria da.

3.- Egungo amatasun-ereduak indarkeria sortzen du.

Duela 20 urte, ikerketa antropologiko(11), epidemiologiko(6) eta neurobiologikoen(5) arabera, aurreikusten zen etorkizun ziren belaunaldietan sortuko zen bortizkeria-espinala.

Margaret Meadek, 1935ean, landa-lana egin zuen gertuko hiru gizartetan, erakutsiz hauen jitearen erainkuntza beren hazkuntza ereduaren mende egongo zela. Kontrako bi muturretan kokatuko lituzke Arapeshak, herri baketsu bat, amek presentzia eta maitasun handia ematen dietela umeei, eta Mundugumortarrak, tribu bortitza, non hazkuntza hotz eta urruna egiten den.

Nils Bergman neonatologoak (4), A.N. Schoreren ikerketan oinarrituta, *jaiotzean gertatzen diren konplikazioek nortasunari eragiten diotela, harreman-gaitasunari, autoestimuari eta portaera-eskemei bidez osoan zehar. Horri gehitzen bazaio amaren gaitzezpena eta amarenganako elkarketa(bonding), ziurta dezakegu portaera kriminal eta bortitz batekiko korrelazioa.*

Horrek Michel Odet-en baieztapena ulertzen lagun dezake(12), pertsona oldarkor bat lortzeko estrategia bere haurtzaro samurrenean amarengandik bereiztea dela.

Ez dezagun ahaztu, halaber, Grezia postmizeniko garaiko espartarrek haurrak lurrera botatzen zituztela, haurren estresa muturreko egoeretara eramanez, traumatik bizirik ateratzen zirenekin gerlari onak lortzearen. Grezia klasikoan ezin-hobe ezagutzen zuten gizakien enpatizatze gaitasuna nola sabotatu, hau da, umearen estresaren eta helduen arteko bortizkeriaren korrelazioa nola eraiki.

Lloyd de Mausek baieztatzen du amaren zainketa goiztiar eza dela enpatia garatzen duen garunaren zatia oso txikia izatea, eta era ez egokian gauzatzearen arrazoia, horrek enpatiaren eta autoestimu gaitasun urrira darama. Gizabanakoa beste pertsoneri min egitearen errudun sentitzeko ezintasunez hazten da.

Egunero dakusagu ezintasunez gizartearen estamentu desberdinetan garatzen ari den indarkeria; Zientifikoki zergatiak ezagutzen dira, beraz, horrekin bukatzeko neurriak hartu ahal lirateke. Gaur egun pairatzen dugun indarkeria azken hiru belaunaldietan ospitaletan garatu den amatasun baldintza gero eta kaltegarriagoekin lotuta dago. Amatasunaren suntsipenaren hazkundearekin berehalako lotura zuzena du.

2010ean "Association for Psychological Science" estatubatuarrak 1979 eta 2009 arteko bigarren hezkuntzako ikasle amerikarren nortasun-

ezaugarrien bilakaerari buruzko 72 azterketen sintesia aurkeztu zuen. Ohartu ziren tenore horretan ikasleen enpatia %40an murriztu zela, bizkorrago 2000. Urtetik aurrera. Michel Odentek seinatu du obstetricia modernoaren etorrera ez zela kontuan hartu gure espeziearen eraldaketa berri eta ikusgarri batzuk interpretatzeko.

2014an, Ingalaterrako Parlamentuak aho batez onartu zuen "1000 Egun kritikoen Manifestua", izan ere, jaiotze unetik bi urte bete arteko denbora, egoki artatua izateko zaugarritasun bereziko aroa. Manifestu hori urtetan egindako ikerketen emaitza zen, zifrekin bizitzaren hasierako zaintzen ondorioak egiaztatzen zituena, horien arabera, drogazaletasuna % 59 murriztu zitekeen, espetxeratzeak % 53, indarkeria % 51, etab. Osasun perinatalaren eta haurrenganako tratu txarra egoki ez maneiatzearen kostu zenbatetsia Defentsa aurrekontuaren bi herenekoia da. Hala ere gobernuak beren legedi zein aurrekontuetan ahaztu egiten dute zein garrantzitsuak diren lehen 1000 egun hauek.

GIZATERIAREN ETORKIZUNA

Botere faktikoen propagandan amatasunaren aurka gehien erabiltzen den argudioetako bat da bere errepresioaren ondorioak jatorrizkoak eta primarioak direla sinetsaraztea da, bakardadea, sufrimendua eta esklabotza amatasunaren berezko baldintzak balira bezala, eta ez gizarte-errekonozimendurik ezaren emaitza. Gainera, amatasuna biologikoa den zerbait delako mezua helarazten zaie, emakumeentzako kaltegarria. Zibilizazioa eta biología kontrajarriz, zibilizazioa ona eta biologikoa kaltekorra. Hala ere, kultura oro eta zibilizazio guztiak biosferaren emaitza dira, eta ez alderantziz. Ekofeminismotik ikusi den bezala, patriarkatuak emakumeen sexu-prozesu guztiak mende hartu zituen, naturaz jabetu zen bezalaxe. Beraz, amatasuna ez da askatzen naturari uko eginez, baizik eta naturarekin harmonian dagoen gizarte bat eta ekosistemekin bat datorren kultura aldarrikatuz. Historian zehar, elikadura subiranotasunaren eta eta lurraren defentsaren alde borrokatu duten amen kolektibo ekintzaileek ondo ezagutzen dute harreman hori.

Giza amatasuna espezie gisa dugun eboluzioaren diseinu perfektu baten parte da eta plazerik handienarekin egiteko prestatua dago. Pulsio eta irrika sexual femeninoak ikusi besterik ez dira egin behar diskurtso patriarkala deseraikitzeke, emakumea menderatzea beste xederik ez duen diskurtso bat, sufrimenduaren bidetik eramatekoa, bere sexualitateari ongizatea eta plazera kentzekoa.

Amatasun-desira plazer eta ongizate iturri da; eta bestalde gizatiar egiten gaituen "continuumaren" eramalea da. Ez soilik emakumearena. Gizarte amatasun-desiraren errepresioarengatik odolusten ari da: emakumearentzat zikiratze fisiko eta psikiko moduko bat da, eta, gainera, giza bizitza autorregulatzeko sabotaje eraginkorra da.

Ia atzerabuelarik ez duen mugetara iristen ari den sabotajea. Zentzu honetan, esan daiteke amatasun nozio eta eredu hau planetaren iraunkortasunarekin bateraezina dela. Beharrezkoa da ezagutza zientifikoa edo benetako amatasunaren esperientzia duenak ahotsa gora dezan. Ezin da isilik egoten jarraitu, eta aldiberean, gure seme-alabentzako etorkizun bat dagoenik sinetsi.

Proposamenak

Manifestu hau sinatu dugun pertsonak eta kolektiboak oso kezkatuta gaude gaur egun bizitzen ari garen atzerapausoekin eta beharrezkoak diren hainbat proposamen galdegiten ditugu gero eta individualista, leihazale, helduzentriko, kontsumista, misógino, arrazista, natura-predatzaile, desberdintasunen etsai eta fratrizidagoa den jendarte baten premiazko eraldaketa bat gerta dadin.

Horregatik eskatzen dugu:

Ama-ume diadak oinarrizko unitate bezala ezagutza unibertsala izan dezala, behar duen sostengu osoa emanaz.

Ama-desiraren berreskurapen eta onarpena, haurtzarotik maitasunean eta ongizatean oinarritutakokultura baten ezinbesteko zati bezala.

Amaren ordena sinbolikoaren berrezarpena, egungo gobernu patriarkala ezabatu eta elkar-laguntza zein elkartasuna oinarri izango dituen jendarte eraikitzeke.

Hazkuntza lana ikusgarri egin eta aitortzea, modu duinean ama izateko aukera baliabidez eta eskubidez horniturik.

Haur-hazkuntzarako eta ama taldeentzako gune komunitarioen sustapena, isolamendua, gainkarga eta amen bakardadea ekiditeko.

Haurtzaroaren berreskurapena gizartearen humanizatzeko eredu gisa, gizarteratze eta lan denboretan haien behar eta erritmoak errespetatuz. Bereziki, era atseginean eta ez autoritatez tratatuak izateko eskubidea nola gizarte espazio orotan integratua izatekoa ere.

Emakumeen prozesu eta pultsio sexualekiko eta bere denboren ziklikotasuna errespetatuz, eta bere gorputzaren gaineko erabakia eta autonomia bermatuz, eta genero ikuspegia duen benetako ezagutza zientifikoarekin.

Emakumeen aurka egiten diren indarkeria matxista guztiak ezabatzea, eta, zehazki, amen aurkakoak (hala nola indarkeria obstetrikoa, ekonomikoa, instituzionala, judiziala, kulturala eta sinbolikoa).

Ama babesleei sostengua (bere seme-alabak aita tratatu txarren emaitzengandik defendatzen dituztenak) eta sistema judizial patriarkal baten aurrean, laguntza.

Amatasun funtzioaren usurpazioa eta balio-galera dakarten neurri guztiak ezabatzea: ezarritako zaintza partekatuak, bularreko hurrei ezarritako gaualdiak, alokairuko sabelak, baimen berdinak eta besterenezinak, gurasoen alienazioaren sindrome faltsua.

Zaugarritasun egoeran dauden amen aurkako egungo diskriminazioa ezabatzea, edo askotarikoak, neurri espezifikoekin, kolektiboek beraien eskatutakoak: guraso bakarrekoak, migratzaileak, arrazializatuak, desgaituak, prekarizatuak, landa-eremuko emakumeak, ama lesbianak, etab.

Emakumearen alde borrokatzen dugu, gizateriaren eta biosferaren alde borrokatzen dugu.

La Granja, 2023ko uztailak 28

Manifestu hau sinatzen dute:

Aler Gay, Isabel
Blázquez García, María Jesús
Cañero Ruiz, Julia
Gutiérrez Martínez, Isabel
Moya García, Paca
Olza Fernández, Ibone
Rodrigáñez Bustos, Casilda
Serrano Huelves, Mercedes

NOTAS

- (1) Rodrigañez Bustos, Casilda (2021)
<https://sites.google.com/site/casildarodriganez/el-deseo-materno-y-la-reconstrucci%C3%B3n-del-orden-simb%C3%B3lico-de-la-madre-2021>
- (2) <https://amaryi.files.wordpress.com/2007/03/manifiesto.pdf>
- (3) Sau Sánchez, Victoria. "El vacío de la maternidad", Editorial Icaria, 1995
- (4) Bergman, Nils & Jill, 2001,
https://www.youtube.com/watch?v=Kb_4DSrmdZQ
"Le portage kangaroo", "Les dossiers l'allaitement", Leche League France, especial nº 5, 2005
- (5) A.N. Schore, "The effects of early relational trauma on right brain development, affect regulation, and infant mental health", *Infant Mental Journal* 2001;22 (1-2):201-69
J.R.Alberts, "Learning as adaptation of the infant", *Acta Pediatr Suppl* 1994; 397:77-85
M.A.Hofer, "Early relationships as regulators of infant physiology and behavior", *Acta Pediatr Suppl* 1994 Jun; 397: 9-18
W.R.Fifer, C.M.Moon, "The role of mother's voice in the organization of brain function in the newborn", *Acta Pediatr Suppl* 1994; 397: 3-8
K.Christensen et al, "Separation distress call in the human neonate in the absence of maternal body contact", *Acta Pediatr* 1995; 84 (5): 468-73
J.S.Rosenblatt, "Psychology of maternal behavior: contribution to the clinical understanding of maternal behavior among humans", *Acta Pediatr Suppl* 1994; 397:3-8
12
K.Michelsson et al, "Crying in separated and non-separated newborns: sound spectographic analysis", *Acta Pediatr* 1996 Apr; 85(4): 471-5
B.Lozaoff et al, "The mother-newborn relationship: limits of adaptability", *J. Pediatr* 1977; 91 (1): 1-12
Schore, A.N."Back to basics: attachment, affect regulation, and developing right brain: Linkin neuroscience to pediatrics " *Pediatr Rev.*2005; 26 :204-217
Bergman, N.J. "The neuroscience of birth - and the case of zero separation". *Curationis*, 2014; 37(2): e1-e4
Schonkoff, J.P. & Garner, A.S."The lifelong effects of early childhood adversity and toxic stress" *Pediatrics*, 129 (1), e232-e246
- (6) <https://www.primalhealthresearch.com/>
- (7) https://www.sanidad.gob.es/en/organizacion/sns/planCalidadSNS/pdf/InformeFinalEAPN_revision8marzo2015.pdf
- (8) Odent, Michel, "La cientificación del amor", Editorial Creavida, 2001
- (9) <https://www.aeped.es/comite-nutricion-y-lactancia-materna/nutricion-infantil/noticias/mejorando-alimentacion-en-los-1000-primeros>

- (10) Leboyer, Frédéric, “El parto: crónica de un viaje”, Editorial Alta Fulla, 1998
- (11) Mead, Margaret, “Sexo y temperamento”, Ediciones Atalaya, 1994
- Prescott, James, “Body pleasure and the origins of violence”, Bulletin of the Atomic Scientists, Nov. 1975, <http://www.violence.de/prescott/bulletin/article.html>
- (12) Odent, Michel, “El bebé es un mamífero”, Editorial Mandala, 1990
- (13) DeMause, Lloyd, <https://psychohistory.com/>
- (14) Odent, Michel, “El futuro del Homo”, Editorial Creavida, 2020
- (15) <https://parentinfantfoundation.org.uk/1001-days/>
http://anepeducacionprenatal.org/wp-content/uploads/2018/02/The_1001_Critical_Days_Manifesto.pdf
- (16) Shiva, Vandana y Mies, María “Ecofeminismo”, Editorial Icaria, 2015